

**UCHWAŁA NR XV/153/2015
RADY GMINY WEJHEROWO**

z dnia 23 grudnia 2015 r.

w sprawie Programu wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2016- 2018

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 1515) i art. 176 pkt 1) i art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 332 z późn. zm)¹

**Rada Gminy Wejherowo
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Uchwala się Program wspierania rodziny w Gminie Wejherowo na lata 2016- 2018, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wejherowo.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Hubert Toma

¹Dz.U. z 2014 r., poz. 1188 oraz Dz.U. z 2015 r., poz., 1199.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WEJHEROWO NA LATA 2016-2018

CZEŚĆ I. Wstęp

Rodzinę postrzega się jako podstawową komórkę społeczną. Jej prawidłowe funkcjonowanie i możliwość zaspokojenia biopsychicznych potrzeb jej członków, a w szczególności dzieci jest kluczowe dla społeczności gminy Wejherowo.

Niniejszy Program jest wyrazem troski o dobro dziecka i jego rodziny, jako naturalnego środowiska jego rozwoju. U podłoża Programu leży przekonanie o celowości wspierania przez gminę Wejherowo rodzin, które doświadczają trudności w wypełnianiu swoich zadań.

Obecnie odchodzi się od pojęcia „władza rodzicielska”, częściej stosuje się pojęcie „opieka”. W dziecku widzi się osobę, małego człowieka, posiadającego prawa. Dziecko ma prawo do życia w bezpiecznym i akceptującym środowisku, które zaspokaja jego potrzeby i tym samym umożliwia jego rozwój. Oczekuje się, że takim naturalnym środowiskiem jest rodzina. Bywa jednak, że rodzina przeżywa kryzys i nie jest w stanie zapewnić dziecku zaspokojenia jego potrzeb.

W świetle Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodzin w których wystąpiły dysfunkcje spoczywa na gminie. Wsparcie to polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Niniejszy Program ma na celu zdiagnozowanie sytuacji rodzin i systemu wspierania rodzin po trzyletnim okresie realizacji Programu wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2013-2015 pod względem:

- sytuacji socjalno-bytowej rodzin,
- zjawiska bezrobocia,
- funkcjonowania psychospołecznego rodzin: poszerzenia świadomości psychologicznej, pedagogicznej i prawnej, kompetencji wychowawczych i umiejętności rozwiązywania problemów,
- wsparcie seniorów.

Ponadto określono cele, a także zaproponowano działania uwzględniające obecnie stwierdzone potrzeby rodzin zamieszkujących Gminę.

Złożoność problemów występujących w rodzinach przeżywających trudność w wypełnianiu swych funkcji wymaga od instytucji wspierających rodzinę działania zaplanowanego, ukierunkowanego na konkretne cele, a także podejścia interdyscyplinarnego. Istotne jest, aby w swojej pracy mieć na uwadze podmiotowość dziecka i rodziny, uwzględniać zasoby rodziny i dążyć do przywrócenia jej zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W szczególności należy brać pod uwagę prawa dziecka wyszczególniane w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- do powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań, przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Zakłada się, że działania wspierające rodzinę powinny być prowadzone zgodnie z zasadą pomocniczości. Gminny program wspierania rodziny powinien uwzględniać powyższe postulaty i tym samym zoptymalizować działania instytucji wspierających rodzinę przeżywającą trudności.

CZĘŚĆ II.

Uwarunkowania prawne

Realizacja polityki wspierania rodziny w ramach niniejszego programu opiera się między innymi na poniższych aktach i dokumentach prawnych:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 1340 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1276 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz. U. z 2012r., poz. 124 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 583 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 382),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz.1515 ze zm.),
- Strategia Rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Wejherowo na lata 2006-2021.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wejherowo na lata 2014 - 2020,

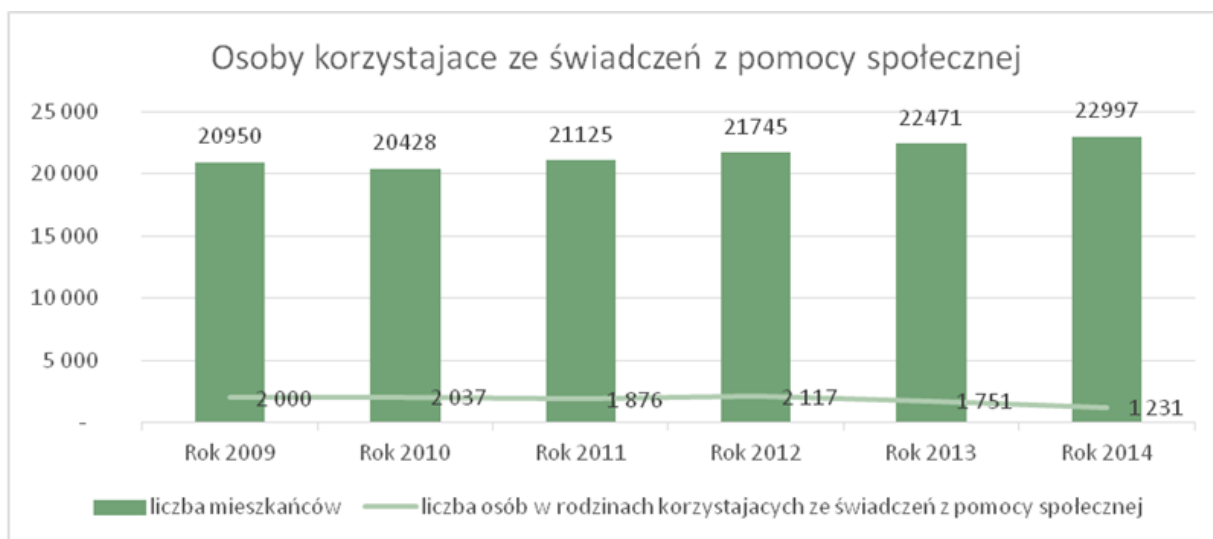
CZĘŚĆ III.

Diagnoza sytuacji rodzin zamieszkujących gminę Wejherowo

A. Sytuacja socjalno-bytowa rodzin

Dotychczas obowiązujący Program wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2013-2015 ukierunkowywał działania między innymi na poprawę sytuacji socjalno-bytowej rodzin zamieszkujących gminę. Za wskaźniki obecnego stanu rzeczy mogą posłużyć dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie. Wykres 1 pozwala przeanalizować zmiany w liczbie przyznanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w zestawieniu na liczbę mieszkańców.

Wykres 1. Osoby korzystające zE świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w Wejherowie w latach 2009-2014 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie styczeń-grudzień 2014.

Wykres wyraźnie wskazuje na zmniejszenie liczby przyznanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w ostatnich latach, pomimo wzrostu liczby mieszkańców. W 2014 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 1231 osób w 341 rodzinach. Dla porównania, w roku uchwalenia poprzedniego Programu wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2013-2015, liczba osób korzystających wyniosła około 30% więcej.

Tymczasem liczba przyznanych świadczeń rodzinnych utrzymuje się na raczej stałym poziomie, porównując rok 2013 i 2014 liczba świadczeń zwiększyła się o zaledwie 0,5%.

Zmniejszeniu liczby klientów korzystających z świadczeń finansowych pomocy społecznej oraz brakowi istotnego wzrostu liczby wypłacanych świadczeń rodzinnych towarzyszy zauważalny od ostatnich lat wzrost zapotrzebowania na pracę socjalną. W 2014 r z tej formy skorzystało 1769 osób z 564 rodzin. Należy zaznaczyć, że praca socjalna udzielana jest osobom i rodzinom bez względu na dochód, nie wymaga wywiadu środowiskowego, nie wiąże się z przyznawaniem świadczeń pieniężnych i ma na celu podjęcie współpracy z klientami na rzecz poprawy ich sytuacji życiowej.

Statystyki pokazują, że ubóstwem w większym stopniu mogą być zagrożone rodziny niepełne i wielodzietne. W pierwszym wypadku z powodu tego, że dochody samotnego rodzica okazują się niewystarczające na utrzymanie rodziny. Samotny rodzic może się zmagać z problemem związanym z wyegzekwowaniem świadczenia alimentacyjnego. Liczbę rodzin mierzących się z tym problem można szacować na podstawie liczby rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Od kilku lat liczba ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie, w 2014 roku omawiane świadczenie uzyskało 118 rodzin. Liczba sytuacji, w których rodzic nie dzieli się z partnerem obowiązkiem utrzymania finansowego dzieci, jest prawdopodobnie wyższa, ponieważ wielu rodziców nie występuje o alimenty do sądu, pomimo zaistnienia problemu. Rodziny niepełne mogą być coraz poważniejszą grupą w statystykach Ośrodka Pomocy Społecznej z uwagi na obserwowany w danych Głównego Urzędu Statystycznego wzrost liczby rozwodów.

W przypadku rodzin wielodzietnych zauważa się, że podobnie jak w rodzinach niepełnych zabezpieczenie finansowe rodziny często spoczywa na barkach jednego z rodziców, podczas gdy drugi z nich pozostaje biernym zawodowo i poświęca się opiece i wychowaniu dzieci. Zdaniem specjalistów GOPS wśród rodzin korzystających z pomocy GOPS popularny jest model rodziny, w którym osobą dbającą o finansowe zabezpieczenie rodziny jest mężczyzna, kobieta zaś przejmuje opiekę nad dziećmi i prowadzenie domu. Omawiany podział ról może nie sprzyjać rozwiązaniu doświadczanych przez rodzinę trudności finansowych.

B. Zjawisko bezrobocia

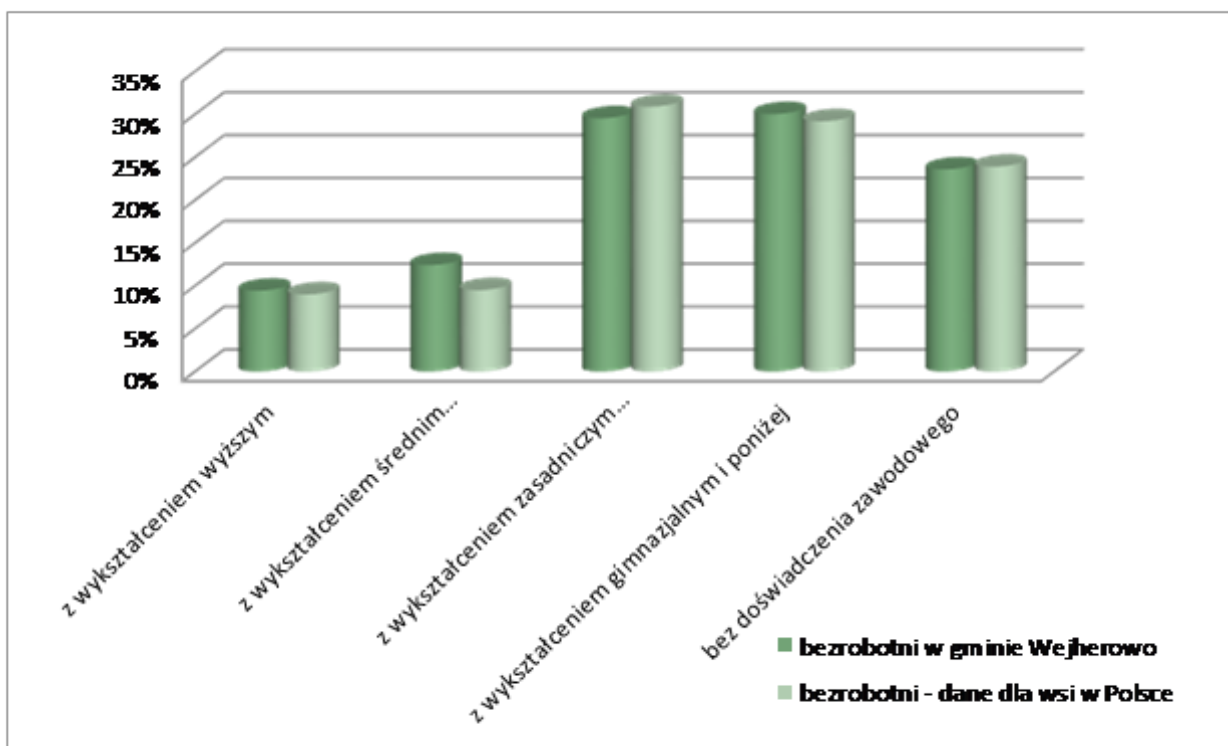
Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie wyniosła pod koniec 2014 r. 1039 osób, z czego prawie 60 % stanowią kobiety. Ogółem liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy stanowi 4,65% populacji gminy. Biorąc pod uwagę rok 2011 kiedy

podjęto diagnozę specyfiki Gminy dla pierwszego Programu wspierania rodziny, liczba bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w omawianym roku zmalała aż o 3%. Spadek liczby osób zarejestrowanych pokrywa się z procesami obniżania się stopy bezrobocia na poziomie województwa i kraju.

Tymczasem na tle pozostałych gmin powiatu Gmina Wejherowo zajmuje niechlubne czwarte miejsce pod względem wysokości odsetka liczby bezrobotnych w stosunku do liczby ludności. Dla porównania, odsetek dla powiatu wynosi 4,14% (stan na grudzień 2014).

Analiza liczby osób bezrobotnych pod kątem poziomu wykształcenia (p. Wykres 2) pozwala sądzić, że trudność w pozyskaniu pracy może być związana z niskimi kwalifikacjami czy niskim poziomem wykształcenia: osoby z wykształceniem wyższym lub średnim znacząco rzadziej pojawiają się w rejestrze osób bezrobotnych PUP. Zależność ta występuje także w skali ogólnopolskiej, statystyki dla Gminy są zbliżone dla rozkładu poziomu wykształcenia bezrobotnych w skali kraju.

WYKRES 2. LICZBA ZAREJESTROWANYCH W PUP MIESZKAŃCÓW GMINY WEJHEROWO ORAZ DANE DLA WSI POLSKICH W PODZIALE NA WYKSZTAŁCENIE

ŹRÓDŁO: DANE UDOSTĘPNIONE PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY W WEJHEROWIE, STAN NA DZIEŃ 31.12.2014 ORAZ OPRACOWANIE MINISTERSTWA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ "STAN I STRUKTURA REJESTROWANEGO BEZROBOCIA NA WSI W 2014 ROKU".

Bezrobotni mieszkańcy Gminy wielokrotnie wskazują na słabą mobilność przestrzenną mającą znaczący wpływ na poszukiwanie zatrudnienia, a w ostateczności dojazd do zakładu pracy. W ostatnim okresie zlikwidowano szereg połączeń komunikacyjnych od miejscowości położonych na obrzeżach Gminy.

Istotnym czynnikiem jest również zauważalny wzrost liczby osób uzyskujących dochody z pracy dorywczej, a rejestrujących się w Urzędzie Pracy jedynie w celach pozyskania ubezpieczeń zdrowotnych. Coraz częściej też zauważa się zjawisko zatrudnienia osób na część etatu, formalnie otrzymujących minimalne wynagrodzenie. Pozostała część wynagrodzenia wypłacana przez pracodawcę poza tzw. legalnym obiegiem. Sytuacja taka dotyczy zwłaszcza osób zatrudnionych w firmach budowlanych i żadnej ze stron nie zależy na jej ujawnieniu. Ten dodatkowy dochód jest bardzo trudno udowodnić, jednak zjawisko to zatacza coraz szersze kręgi i szacunki wskazują, że co 10-ty Polak pracuje w tzw. szarej strefie. Zjawisko to ma znaczny wpływ na ofertę pomocową konstruowaną przez GOPS. Pomimo wielu działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych, coraz trudniej pozyskać osoby do współpracy. Bezrobotni nie chcą podejmować wysiłku uregulowania swojej sytuacji zawodowej, gdyż podejmowana przez nich praca angażuje ich czasowo, a uzyskiwane dochody pozwalają na zaspokojenie bieżących potrzeb. Brak ubezpieczenia społecznego na ten

moment nie jest dla nich wystarczającą motywacją, a wręcz postrzegane jest przez te osoby jako dodatkowy pozytyw, gdyż w ich opinii nie są obarczani dodatkowymi opłatami jak podatki, składki, czy też obciążenia komornicze.

C. Funkcjonowanie psychospołeczne rodzin

Rodzicom może zagrażać wiele czynników (np. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc). Posiadanie dzieci niezależnie od ich liczby wiąże się z pewnym obciążeniem dla rodziny związanym ze zwiększeniem się obowiązków, odpowiedzialności i nakładów finansowych. Ochrona wielodzietności może być rozumiana jako ochrona szczególnego rodzaju – wielokrotnego (troje i więcej dzieci). Konieczność zapewnienia opieki nad małym dzieckiem jest dla rodziny okresem wymagającym. W wielu przypadkach uniemożliwia rodzicom podjęcie stałego zatrudnienia albo wręcz generuje jego utratę. W konsekwencji następuje pogorszenie standardu życia rodziny. Potwierdza się tym samym, że szczególną troską należy przywrócić się tej grupie odbiorców.

Liczbę rodzin wielodzietnych, posiadających trójkę lub więcej dzieci, można szacować na podstawie wydawanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Kart Dużej Rodziny. Dotychczas, od momentu wprowadzenia Karty Dużej Rodziny, Kartę wydano 343 rodzinom (stan na 31.10.2015). Wśród rodzin otrzymujących świadczenie z pomocy społecznej, w 2014r. u 43% zdiagnozowano potrzebę ochrony macierzyństwa. Większość stanowiły rodziny wielodzietne. Warto zauważyć, że liczba rodzin wymagającej pomocy instytucji w tym zakresie zmniejszyła się o 20% porównując z 2012r, czyli przed wprowadzeniem dotychczasowego Programu wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2013-2015.

Trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej są stwierdzane u znacznej liczby rodzin. W 2014 roku u 21% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Dane wskazują na obniżanie się przyznawania świadczeń pieniężnych w tytułu bezradności – w porównaniu z 2012 rokiem, w 2014 przyznano o 25% mniej.

Tabela 1. Porady specjalistyczne udzielane w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie w 2013r. oraz 2014r.

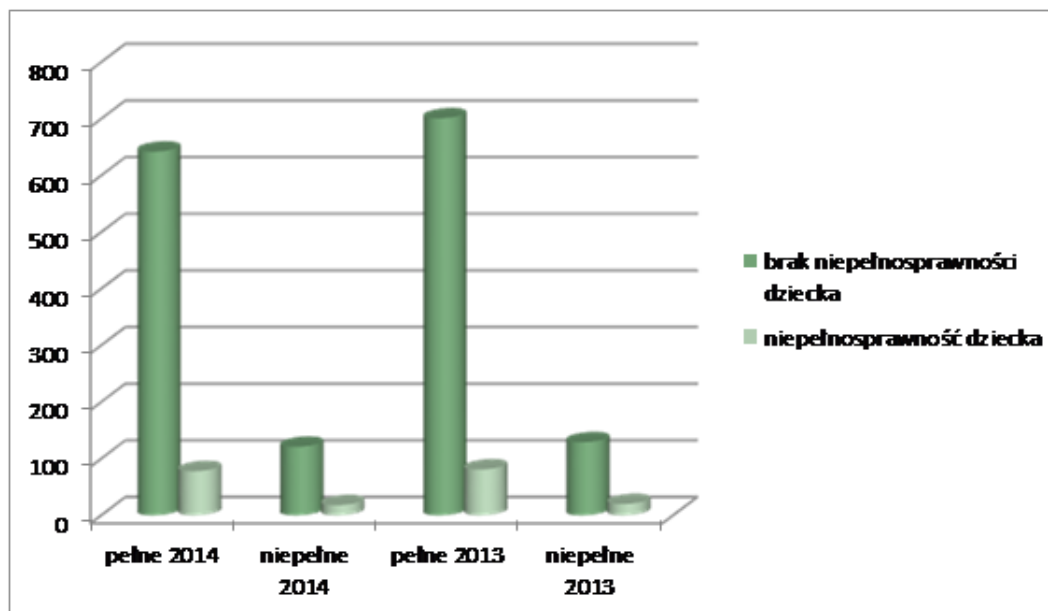
Specjalista	Liczba konsultacji 2013	Liczba konsultacji 2014
Psycholog	287	215
Terapeuta uzależnień	135	113
Prawnik	221	204

Zmniejszyła się również liczba klientów korzystających ze wsparcia specjalistycznego: psychologa, prawnika czy terapeuty uzależnień (p. Tabela 1). Mieszkańcy nie są też chętni do korzystania z organizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie warsztatów podnoszących kompetencje rodzicielskie czy ogólne umiejętności społeczne, nie korzystają z grup wsparcia. Pomimo powiększania się oferty takich działań, liczba uczestników jest niewielka. W tym miejscu należy zauważyć, że co roku zwiększa się liczba rodzin wspieranych przez asystenta rodziny. W roku 2014 wsparciem asystenta zostało objętych 29 rodzin, w tym 90 dzieci. Dla porównania, w roku poprzedzającym asystent rodziny współpracował z 20 rodzinami (w tym: 33 dzieci). W rodzinach tych występowało i występuje wiele sprzężonych problemów m.in. trudności opiekuńczo – wychowawcze, uzależnienia, przemoc, bezrobocie, ubóstwo, brak wyuczonych pozytywnych wzorców wychowawczych, nieumiejętność panowania nad emocjami, konflikt pomiędzy małżonkami, niepełność rodziny, niepełnosprawność. Tak duże zapotrzebowanie na wsparcie asystenta rodziny wskazuje, że kwestie związane z trudnościami w sferze opiekuńczo-wychowawczej rodzin dalej są aktualne. Do podobnym wniosków może skłaniać fakt, że badanie wykonane na zlecenie GOPS w 2015 wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjum na terenie Gminy wykazało, że prawie połowa uczniów ma doświadczenie w doznawaniu kar cielesnych. Stawianie oczekiwań wygórowanych, czyli nieadekwatnych do aktualnych możliwości rozwojowych dziecka, stosowanie nadmiernie wielu zakazów i nakazów, nadmierna krytyka oraz wyzwiska są elementem doświadczenia prawie jednej trzeciej badanych dzieci.

W 2015 r. tutejszy Ośrodek podjął działania w celu zabezpieczenia dzieci przez pieczę zastępczą w 5 rodzinach (wobec 11 dzieci). Zmniejszenie się liczby świadczeń z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczych czy niechęć do korzystania ze specjalistycznego wsparcia nie oznaczają bynajmniej, że problem nie istnieje.

Zmniejszające się u klientów GOPS zainteresowanie poradnictwem indywidualnym winno skłaniać do głębszej analizy przyczyn tego zjawiska i podjęcia działań zaradczych. Analizując funkcjonowanie psychospołeczne rodzin warto pochylić się również nad sytuacją gdzie pojawia się niepełnosprawność członka rodziny. W 2014 roku średnio miesięcznie 1069 osób z orzeczoną niepełnosprawnością otrzymało świadczenie rodzinne (zasilek pielęgnacyjny, dodatek do świadczenia rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy) w tym 180 dzieci. Liczba rodzin z uwzględnieniem ich struktury pobierających świadczenia w latach 2013-2014 przedstawia Wykres3.

WYKRES3. LICZBA RODZIN POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIA RODZINNE Z UWZGLĘDNIENIEM ICH STRUKTURY – LATA 2013-2014

ŹRÓDŁO: DANE GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W WEJHEROWIE.

Rodzic z niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą może zmagać się z wykluczeniem społecznym wynikającym z istnienia różnorodnych barier: mentalnych (związanych z obniżonym poczuciem własnej wartości i poczuciem ograniczenia przez swoją niepełnosprawność), fizycznych (architektonicznych, wynikających z rozległości obszaru gminy i niedostosowania infrastruktury) oraz kulturowo-społecznych (zjawiska dyskryminacji, braku świadomości społecznej). Osoby zmagające się z długotrwałą chorobą lub trwałą dysfunkcją narażone są na wystąpienie innych, sprzężonych problemów. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2014 (Ubóstwo ekonomiczne w Polsce, 2015, s.2) osoby utrzymujące się z rent były bardziej niż przeciętnie narażeni na ubóstwo. Podczas gdy odsetek osób zagrożonych ubóstwem w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych kształtował się w omawianym okresie na poziomie 6,5%, stopa ubóstwa skrajnego wśród osób w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną wyniosła aż 11%, zaś w gospodarstwach domowych z przynajmniej jednym dzieckiem do lat 16 posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności - ok. 15%. Osoba z niepełnosprawnością bądź długotrwale chora ma też specyficzną rolę w rodzinie: może wymagać opieki i zaangażowania rodziny, a także – jeśli niepełnosprawność dotyczy rodzica – utrudniać realizowanie przez niego funkcji rodzicielskiej.

D. Wsparcie Seniorów

W gminie Wejherowo zachodzą procesy demograficzne typowe dla społeczeństwa polskiego: w porównaniu z danymi z 2010 roku (Statystyczne Vademecum samorządowca, 2011) w udziale populacji mieszkańców zwiększyła się o 1% liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Procentowy udział dzieci w populacji gminy Wejherowo uległ obniżeniu. W ostatnich latach daje się zauważyć znaczną tendencję wzrostu liczby świadczeń udzielanych osobom starszym i niepełnosprawnym. Coraz więcej osób nie ma możliwości uzyskania wsparcia od swoich najbliższych. Pozostawieni sami sobie zmuszeni są korzystać z pomocy społecznej. Problem ten staje się najbardziej kosztownym zadaniem ośrodka. W 2014 roku wydatki na domy pomocy społecznej wzrosły w porównaniu z 2013 rokiem o 80 520 zł, na usługi opiekuńcze o 11 686 i zasiłki stałe o 26 297 zł. Należy prognozować, że w kolejnych latach utrzyma się stały wzrost

wydatków na usługi świadczone na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Pomoc ta świadczona w formie niepieniężnej, generuje jednak najwyższe koszty.

Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych. Pracujący członkowie rodziny zaś zaniedbują osoby zależne pod względem opiekuńczym, wielokrotnie próbując przeniesienia odpowiedzialności na instytucje świadczące pomoc w zakresie opieki paliatywnej. W celu minimalizacji tego zjawiska udostępniono mieszkańcom gminy usługę teleopieki, oraz współorganizowana jest grupa wsparcia dla opiekunów osób starszych.

Istnieje potrzeba poszerzenia zakresu adresatów o osoby, które z powodu wieku mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym.

CZEŚĆ IV.

Analiza zasobów gminy Wejherowo pod kątem wspierania rodziny

A. Infrastruktura społeczna

Na terenie Gminy funkcjonują 3 żłobki oraz 31 przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych. Ogółem żłobki zapewniają 43 miejsca, przedszkola – 983. Analiza sprawozdań wskazujących na brak dzieci, którym nie przyznano miejsca w żłobkach (p. Ocena zasobów zapotrzebowanie Gminy pomocy społecznej na rok 2014 dla gminy Wejherowo) może wskazywać, że w tym zakresie potrzeby Gminy są zaspokojone w pełni. Jednocześnie osoby pracujące z rodzinami wskazują, że brak jest wystarczającej liczby miejsc w przedszkolu publicznym. Odpłatna opieka w przedszkolach niepublicznych to rozwiązanie niedostępne dla wielu rodzin z powodów finansowych.

Obowiązek szkolny jest realizowany przez uczniów w jednej z 7 **placówek oświatowych** – 6 szkół podstawowych oraz gimnazjum:

- Samorządowej Szkole Podstawowej im. Gen. Broni Zygmunta Berlinga w Bolszewie,
- Samorządowej Szkole Podstawowej im. mjr H. Sucharskiego w Gościcinie,
- Samorządowej Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Orlu,
- Samorządowej Szkole Podstawowej im. Alojzego Nagła w Nowym Dworze Wejherowskim,
- Samorządowej Szkole Podstawowej im. Jakuba Wejhera w Górze,
- Samorządowej Szkole Podstawowej im. por. Jana Penconka w Gowinie,
- Samorządowym Gimnazjum im. Jana Pawła II w Bolszewie.

Większość szkół dysponuje pracownikami komputerowymi, salą gimnastyczną, biblioteką oraz boiskiem sportowym.

Szeroką ofertę edukacyjno – kulturalną dla dzieci i młodzieży przedstawia **Biblioteka Publiczna gminy Wejherowo**. Oprócz posiadania bogatego księgozbioru jest miejscem publicznym zapewniającym przestrzeń do okazjonalnych spotkań, relaksu, zabawy. Jest ośrodkiem wspomagającym procesy aktywnego kształcenia, miejscem uczestnictwa w kulturalnych wydarzeniach.

Niezwykle istotną rolę w propagowaniu działalności edukacyjno - artystycznej odgrywa także **Gminny Ośrodek Kultury** mający swą siedzibę w Dworku Drzewiarza w Gościcinie. Zarówno dzieci jak i dorośli mogą uczestniczyć w warsztatach malarskich, tkackich, garncarskich, fotograficznych i rzeźby w drewnie. Na terenie obiektu organizowane są również zajęcia teatralne, muzyczne, wystawy, pikniki i festyny rodzinne.

Gmina Wejherowo posiada 29 **mieszkań komunalnych**, w tym 5 lokali socjalnych. 12 rodzin oczekuje na mieszkanie socjalne (stan na 31.12.2014). Gmina nie prowadzi na swoim terenie **domu pomocy społecznej**, jednakże w miejscowości Łężyce funkcjonuje prywatna tego typu placówka. Brak infrastruktury domów pomocy społecznej na terenie gminy powoduje, że mieszkańcy umieszczani są w domach pomocy na terenie innych gmin. Nie funkcjonują również noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych oraz środowiskowe domy samopomocy. Jednakże nie stwierdzono konieczności tworzenia

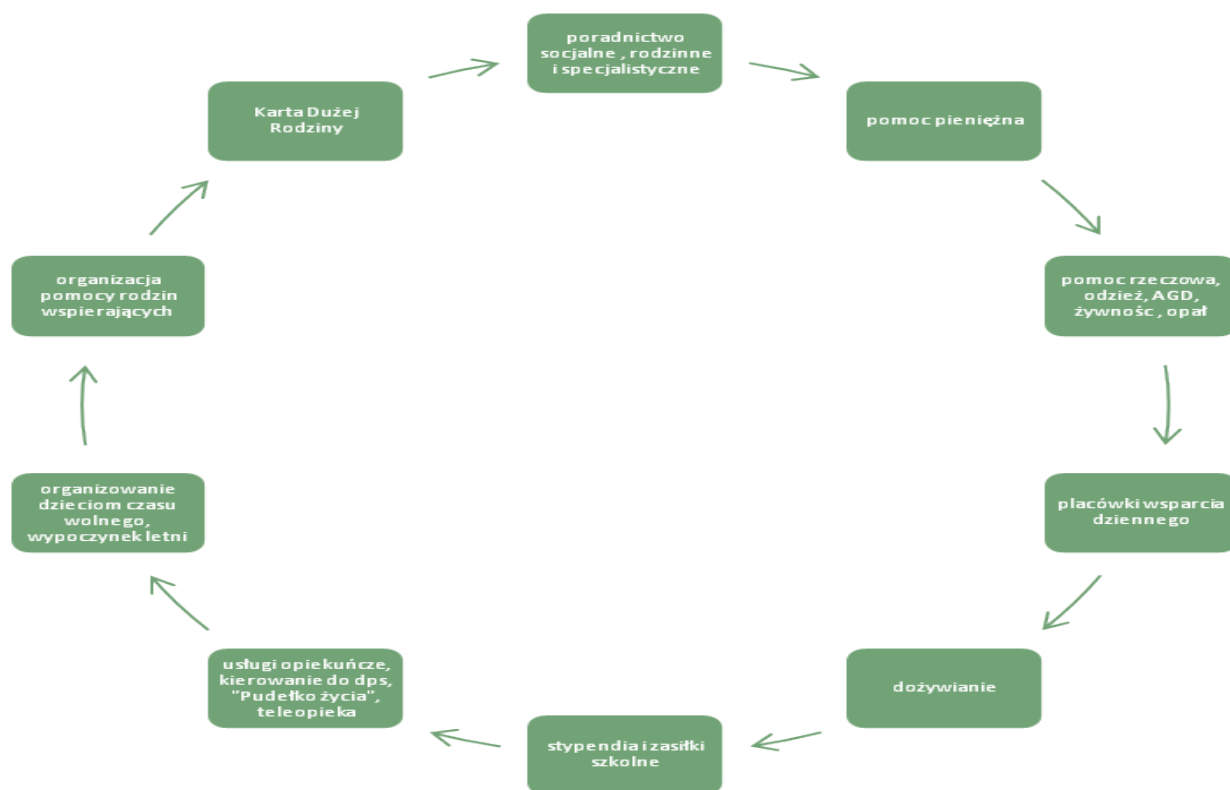
ww. placówek, gdyż w Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie jest w stanie zapewnić tą formę pomocy w wystarczającym zakresie na terenie innych powiatów.

Na terenie miejscowości Sopieszyno, Gniewowo, Reszki, Zbychowo, Warszkowo, Kniewo oraz Łężyce prowadzone są **świetlice wiejskie**, w których organizowane są spotkania sołeckie oraz różnorodne zajęcia dla mieszkańców Gminy. W ostatnim czasie otworzono świetlicę również w Ustarbowie. Pozostałe miejscowości użyczają pomieszczeń szkół bądź innej infrastruktury społecznej (przykładowo, w przypadku Bolszewa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej).

B. Rodzaje i formy udzielanej pomocy rodzinie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje szeroki zakres działań mających na celu wspieranie rodzin naturalnych. Działania te pogrupowano w 8 kategorii prezentowanych na Rysunku.

Rysunek . Formy pomocy oferowane rodzinie przez GOPS

Poradnictwo socjalne, rodzinne i specjalistyczne.

W Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniona jest wykwalifikowana kadra, wyspecjalizowana z różnych dziedzin. Pracownicy posiadają nie tylko wiedzę teoretyczną, ale również duże doświadczenie zawodowe, które umiejętnie wykorzystują w swojej pracy. Ma to niewątpliwie wpływ na wysoką jakość usług świadczonych przez pracowników Ośrodka. Wszyscy pracownicy podnoszą swoje kwalifikacje, co także zasługuje na wyróżnienie.

Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej intensywnej pracy socjalnej systematycznie monitorują sytuację rodzin zagrożonych kryzysem, w tym przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożonych ubóstwem, dotkniętych przemocą, problemem uzależnień, długotrwałą chorobą. Podejmują interwencję w środowisku gdy pojawia się podejrzenie zaniedbań dzieci, nadużywania alkoholu czy przemocy w rodzinie. Współpracują z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny. Jednym z podstawowych narzędzi pracownika socjalnego w pracy z osobami najbardziej potrzebującymi, znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej (czy to z powodu występowania bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności czy innych uwarunkowań) jest kontrakt socjalny - pisemna umowa zawierana pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej, a pracownikiem socjalnym, mającą na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby pozostającej w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienia aktywizacji społeczno – zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W

prawidłowo opracowanym kontrakcie strony zobowiązują się do wykonania określonych działań, niezbędnych dla osiągnięcia zaplanowanych celów. Kontrakt wskazuje rodzinie bądź osobie kierunki umożliwiające wyjście z trudnej sytuacji, wzmacnia wiarę we własne siły, mobilizuje do podjęcia aktywności, zapewnia możliwość skorzystania z potrzebnego doradztwa, szkoleń oraz pomocy finansowej, jak również określa sposoby udzielanego przez pracownika socjalnego wsparcia

W myśl Ustawy o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze mogą zostać objęte wsparciem asystenta rodziny. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia 3 **asystentów** na 2,5 etatu. Liczba asystentów zwiększa się (dla porównania w 2012 roku zatrudniony był 1 asystent rodziny) co jest wyrazem zapotrzebowania na aktywne, niepieniężne formy wsparcia. Praca asystenta rodziny zgodnie z zapisami prawnymi zawartymi w Ustawie polega na podejmowaniu szeregu kompleksowych działań mających na celu przewyższanie występujących w rodzinie kryzysów. W działaniach pomocowych asystenci rodzin bazują na zasobach członków rodziny, starając się wzmacniać kompetencje społeczne i wychowawcze rodziców. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami życia codziennego. Asystent rodziny wspiera pracowników socjalnych w działaniach monitorujących.

Wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta (por. Część IV. FUNKCJONOWANIE PSYCHOSPOŁECZNE RODZIN) jest wskazówką jak ważną rolę odgrywa asystent rodziny w pracy z rodzinami oraz jak długotrwały jest proces zmiany – następuje większy przyrost rodzin nawiązujących współpracę w porównaniu z rodzinami, które zrealizowały swoje cele i przewyżczyły kryzys i tym samym zakończyły pracę z asystentem.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie zapewniona jest pomoc specjalistyczna psychologa, terapeuty uzależnień i prawnika.

Konsultacje **psychologiczne** mają zazwyczaj charakter działania interwencyjnego, nastawianego na rozwiązanie aktualnych problemów. Zgłaszane są zróżnicowane problemy – od wychowawczych, poprzez egzystencjalne po przemoc. Czasem konieczne były wyjazdy interwencyjne do miejsca zamieszkania klienta – np. gdy osoba nie mogła przemieszczać się z powodu choroby. W konsultacjach uczestniczyły głównie osoby dorosłe, czasami pary, a także młodzież i dzieci. W wybranych sytuacjach możliwe było zaproponowanie klientowi terapii krótkoterminowej.

Terapeuta uzależnień w całościowy sposób rozpoznaje problem zgłaszany przez klienta, motywuje osoby uzależnione oraz współuzależnione do podjęcia psychoterapii. Osoby pijące ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnione zachęca do zmiany szkodliwego wzoru picia. Udziela wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym np. poprzez rozmowy podtrzymujące.

Terapeuta uzależnień ma także zadanie rozpoznać zjawisko przemocy domowej, udzielić stosownego wsparcia oraz informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy. Inicjuje interwencję w przypadku diagnozy przemocy domowej.

Prawnik udziela wsparcia prawnego w postaci konsultacji prawnych (w szczególności w zakresie prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, pracy, administracyjnego). Ponadto pomaga w formułowaniu pozwów i pism procesowych oraz udostępnia wzory pozwów i pism procesowych. Ta forma poradnictwa cieszy się wielkim zainteresowaniem, a mieszkańcy gminy z dużą gotowością pragną rozwiązywać wszelkie problemy życiowe za pomocą rozwiązań prawnych.

Od 2015 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poszerzył ofertę pomocową o usługę **mediacji**. Mediacja pomaga uzgodnić rozwiązania konkretnych problemów w życiu rodziny, związanych np. z obowiązkami, opieką nad starszymi członkami rodziny. Pozwala osiągnąć porozumienie co do wspólnych spraw przy planach rozejścia lub separacji oraz naprawić relacje przy jednoczesnej próbie rozwiązania sporu. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie proponował usługę mediacji w pierwszej kolejności rodzinom skonfliktowanym, których sytuacja finansowa nie pozwalała zapewnić tą formę pomocy we własnym zakresie. Spotkanie mediacyjne poprzedzała konsultacja, podczas której diagnozowano cele i sprawdzano, czy istnieją warunki do mediacji.

Pomoc pieniężna

Osobom w szczególnie trudnej sytuacji finansowej przyznawana jest pomoc finansowa. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona jest głównie na zakup żywności, opału, opłaty za energię. W przypadku

stwierdzenia marnotrawstwa przyznanych świadczeń pomoc jest ograniczana lub odmawiana. Z uwagi na dobro osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o pomoc finansową w przypadku marnotrawstwa przyznawana jest pomoc w formie niepieniężnej, np. opłacenie obiadów. Szczególnym rodzajem zasiłku celowego (niezależnie od dochodu) jest zasiłek celowy z powodu zdarzenia losowego.

Osobie z długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, bezrobotnej, itd., w przypadku, gdy dochód osoby/rodziny jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie, przyznawany jest zasiłek okresowy. Tymczasem zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowym dla osoby samotnie gospodarującej jest kwota 634 zł, natomiast kryterium dochodowym dla osoby w rodzinie jest kwota 514 zł (stan na X.2015).

Rodzicom, w których dochód na osobę nie przekracza kryterium określonego w Ustawie o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U.2015.114), przyznawane są świadczenia rodzinne. Rodziny nie uzyskujące alimentów od osób do tego zobowiązanych, mogą uzyskać świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jeśli dochód na osobę nie przekracza kryterium określonego w Ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn. Dz.U.2015.859 ze zm.).

Osoby, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad poważnie niepełnosprawnym członkiem rodziny, mogą ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy. W przypadku osób, których niepełnosprawność powstała w innym niż opisywany okres i w przypadku dochodu poniżej określonego kryterium możliwe jest przyznanie specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Pomoc rzeczowa

GOPS udziela pomocy rzeczowej między innymi w postaci: pościeli, kołder, koców, ręczników, środków czystości. Przy współpracy z Bankiem Żywności w Tczewie świadczona jest pomoc rzeczowa w formie żywności. Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej wielokrotnie organizują zbiórkę odzieży, żywności, niezbędnych sprzętów gospodarstwa domowego celem zapewnienia podstawowych potrzeb rodzinie zagrożonej kryzysem.

Corocznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przygotowuje upominki dla wychowanków placówek Wsparcia dziennego z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Do Ośrodka trafiają także zabawki dla dzieci, które przekazuje się rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji.

Placówki wsparcia dziennego.

W strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie w 2015 roku funkcjonują trzy **placówki wsparcia dziennego** : w Gowinie, Łężycach oraz Warszkwie. Działalność placówek jest finansowana ze środków Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wejherowo. Placówki oferują zajęcia dla ogółu 45 dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych, zamieszkałych na terenie naszej gminy. W dalszym ciągu podejmowane są starania w kierunku utworzenia nowych placówek, zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przeszkodą nie są jedynie finanse, ale również brak bazy lokalowej, spełniającej standardy jej funkcjonowania, wymagane zgodnie z ww. ustawą.

Od czerwca 2015r w budynku świetlicy na terenie miejscowości Kniewo prowadzony jest **Klub Gier**. Skierowany jest do dzieci, zamieszkujących środowiska wiejskie, które mają ograniczony dostęp do infrastruktury kulturalnej. Celem Klubu Gier jest wskazanie i zapewnienie uczestnikom alternatywnych form organizacji czasu wolnego poprzez udział w zabawach, grach i warsztatach aktywizujących. Poprzez zastosowanie twórczych metod pracy celem warsztatów jest rozwijanie w dzieciach kreatywności przy zachowaniu ducha współdziałania z grupą rówieśniczą.

Wprowadzane są także inne formy pracy środowiskowej z dziećmi i młodzieżą. W 2014 roku w Zbychowie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej utworzył **Klub Środowiskowy**, który w znacznej mierze był finansowany z funduszy unijnych. Młodzi ludzie uczestniczyli w kursach zawodowych, warsztatach propagujących alternatywne formy spędzania czasu, mieli zapewnione wsparcie socjalne oraz psychologiczne, korzystali z konsultacji doradcy zawodowego. Pod kierunkiem pracownika socjalnego organizowali Prezentację Społeczności Lokalnej, gdzie przedstawili społeczności lokalnej ofertę edukacyjną i rynku pracy. Zaprezentowali swoje umiejętności i kwalifikacje zdobyte po kursach zawodowych i innych

zajęciach w KŚ, podkreślając znaczenie i istnienie Klubu w świadomości społeczności lokalnej. Aktywność uczestników wpływała pozytywnie na rozbudzenie ich poczucia przynależności do swojej społeczności lokalnej. Jak wskazują wyniki badania fokusowego przeprowadzonego w celu ewaluacji Klubu Środowiskowego, młodzi ludzie uzyskali następujące korzyści z uczestnictwa w Klubie:

- zdobycie umiejętności zawodowych, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, przygotowanie do wejścia na rynek pracy;
- pozytywne zmiany w relacjach interpersonalnych, w tym podniesienie samooceny;
- zmian postaw, w tym w odniesieniu do własnej aktywności życiowej;
- nabycie nowych umiejętności życiowych.

Pozytywny odbiór Klubu przez uczestniczącą w nim młodzież wskazuje, jak ważne jest angażowanie energii młodych ludzi w sensowną, nastawioną na rozwój swojego potencjału aktywność.

W ramach zajęć Placówek Wsparcia udzielana jest pomoc dzieciom w nauce. Promuje się prawidłowe nawyki uczenia się oraz organizowania i rozwijania własnej aktywności umysłowej. Działalność świetlicy ma na celu wspieranie rozwoju dzieci.

Szeroki zakres działań podejmowanych przez placówkę wsparcia dziennego świadczy nie tylko o ważnej funkcji społecznej jaką pełni, ale także o wielkiej potrzebie, którą zaspokaja. Przedstawione w poprzednim rozdziale problemy (p. Część. III. „DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN ZAMIESZKUJĄCYCH GMINĘ WEJHEROWO) wskazują, że istnieje potrzeba wsparcia rodzin właśnie w formie pracy z dzieckiem: wskazywane problemy najczęściej dotyczyły rodziny wielodzietne, dziecko zaś, z racji możliwości rozwojowych, ma mniejsze zasoby związane z radzeniem sobie z trudnościami niż osoba dorosła. Kryzys rodziny może zaburzyć szeroko pojęty rozwój dziecka. Zajęcia prowadzone przez świetlice nie rozwiązują kryzysu, ale mogą stanowić pewien bufor. Konstruktwna aktywność i pozytywne wzorce zachowań społecznych, które oferują świetlice, zwiększają zasoby dziecka do psychologicznego poradzenia sobie z trudną sytuacją rodzinną.

Usługi opiekuńcze, kierowanie do DPS, „Pudelko życia” oraz teleopieka

Usługi opiekuńcze udzielane są osobom, które z powodu wieku, choroby itd. potrzebują pomocy innych osób. Opiekun wspiera w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, sprawuje opiekę higieniczną i realizuje pielęgnację zleconą przez lekarza. Osoby niepełnosprawne oraz seniorzy w Gminie Wejherowo mogą otrzymać skierowanie do domów pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozszerza ofertę dla osób starszych i niepełnosprawnych. Wśród najważniejszych przedsięwzięć można wymienić przyłączenie się do akcji społecznej „Pudelko życia”, mającej na celu zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym oraz samotnym wsparcie w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia podczas udzielania pierwszej pomocy przez różnego rodzaju służby: medyczne, socjalne i inne.

Dążąc do podwyższenia bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców uruchomiono usługę „Teleopieki dla potrzebujących”. Polega ona na zapewnieniu mieszkańcom Gminy Wejherowo bezpłatnego dostępu do telefonicznej opieki domowej w formie elektronicznego całodobowego monitoringu. Osoba starsza i/lub z niepełnosprawnościami, która znajdzie się w sytuacji zagrożenia życia, zdrowia czy bezpieczeństwa jest w stanie wezwać skutecznie natychmiastową pomoc.

Dożywianie

Ustanowiony na podstawie zapisów Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dn. 10. XII 2013 wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020” ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Stypendia i zasilki szkolne

Rodziny pozostające w szczególnie ciężkiej sytuacji finansowej oraz pogrążone w kryzysie są wspierane w radzeniu sobie z obciążeniami finansowymi związanymi z nauką dziecka poprzez stypendia. Dzieci mogą mieć zabezpieczone niezbędne materiały do nauki, co przeciwdziała ich wykluczeniu w środowisku szkolnym.

Działalność projektowa

Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie posiada doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz pracy w systemie projektowym. Corocznie składane są wnioski aplikacyjne w ramach konkursów ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Dział Projektów GOPS odnosił sukcesy w pozyskiwaniu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego. W latach 2012-2014 GOPS zrealizował 4 projekty w ramach EFS oraz 2 projekty konkursowe Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, co świadczy o dużej skuteczności kadry i aktywności projektowej Ośrodka. Pozyskanie środków pozwala zapewnić rodzinom zagrożonym w kryzysie warsztatów psychorozwojowych, kursów zawodowych i atrakcyjnych form organizacji czasu dla dzieci (wycieczki, zajęcia socjoterapeutyczne i inne). Organizowane są formy aktywizacji społeczności lokalnej – konkursy, mini-konferencje, pikniki gminne. Fundusze zewnętrzne wykorzystywane są również na doposażenie Placówek wsparcia dziennego w niezbędny sprzęt do pracy z dziećmi.

Organizowanie pomocy rodzin wspierających

Ustawodawca w art. 29 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje również na możliwość objęcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji pomocą rodziny wspierającej. Rodzina jest wspierana w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Role rodziny wspierającej pełnić mogą rodziny zamieszkujące w sąsiedztwie, także niespokrewnione z dzieckiem. GOPS w Wejherowie dotychczas ustanowił 1 rodzinę wspierającą.

Karta Dużej Rodziny

Rząd ustanowił program dla rodzin wielodzietnych, którego celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku, umacnianie i wspieranie oraz zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci wychowujących się w takich rodzinach.

Od 1 stycznia 2015 roku w życie weszła ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 r. (Dz. U. 2014, poz. 1863). Posiadacze Kart Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny pozwala na obniżanie kosztów comiesięcznych wydatków dużych rodzin i umożliwia im aktywne spędzanie czasu.

Z Karty Dużej Rodziny mogą korzystać rodziny z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od uzyskiwanego dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do 25 roku życia. W przypadku osób niepełnosprawnych karta wydawana jest na czas orzeczenia o niepełnosprawności. O przyznanie karty mogą ubiegać się także rodziny zastępcze.

CZEŚĆ V.

Skuteczność dotychczasowych działań

Zgodnie z celami określonymi w obowiązującym na lata 2013-2015 w Gminnym programie wspierania rodziny realizowano działania ukierunkowane na:

- świadczenie rodzinom pomocy materialnej i rzeczowej;
- monitorowanie sytuacji rodzin dysfunkcyjnych oraz zagrożonych dysfunkcją poprzez organizowanie pracy asystentów rodziny oraz pracę w środowisku pracowników socjalnych;
- rozwój istniejących placówek wsparcia dziennego;
- zapewnienie oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa - psychologicznego, prawnego oraz terapeuty uzależnień;
- zorganizowanie osobom uzależnionym oraz ofiarom przemocy dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dzieci i młodzieży;
- prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej o charakterze profilaktycznym w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie;
- opracowywanie oraz wdrażanie projektów na rzecz aktywizacji zawodowej rodziców.

Przewidywanymi skutkami realizowanych działań były:

- poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodziny;
- zwiększenie motywacji osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia oraz zwiększenie posiadanych przez nie kwalifikacji;
- nabycie umiejętności psychospołecznej rodzin, poszerzenie świadomości psychologicznej, pedagogicznej i prawnej;
- podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców;
- poszerzenie repertuaru sposobów konstruktywnego rozwiązywania problemów przez rodziny;
- wzrost świadomości rodziny odnośnie zagrożeń mających wystąpić w jej obrębie;
- wzrost jakości usług świadczonych przez GOPS;
- poprawa dialogu z instytucjami zajmującymi się wspieraniem rodziny.

Niniejsza analiza skuteczności ma na celu odpowiedzenie na pytanie, czy spodziewane skutki zostały osiągnięte.

A. Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodziny.

Liczba klientów Ośrodka korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej radykalnie zmalała w porównaniu z ubiegłymi latami. Zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wynika ze zintensyfikowania działań w ramach pracy socjalnej, poradnictwa i interwencji kryzysowej. Klientom oferuje się pomoc w rekrutacji do projektów realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz zewnętrzne instytucje współpracujące z ośrodkiem, gdzie istnieje możliwość zdobycia kwalifikacji zawodowych, jak również uzyskanie wsparcia finansowego. Nawarstwiający się problemy dnia codziennego powodują, iż mieszkańcy gminy wymagają wsparcia osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem. Zatrudnienie specjalistów pozwala na zwiększenie skuteczności pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia. Szeroki wachlarz oddziaływań pozwala na zmniejszenie wysokości świadczeń pieniężnych lub uzależnienie ich przyznania od podjęcia wraz z pracownikiem socjalnym trudu zmiany swojej sytuacji. Uaktywnianie osób korzystających z pomocy oraz wyzwalanie sił tkwiących w nich samych odbywa się w szczególności poprzez zawieranie kontraktów socjalnych oraz świadczenie pracy socjalnej, których ilość w porównaniu do lat ubiegłych sukcesywnie wzrasta.

Wydaje się zasadnym kontynuowanie takiego kierunku działania: promowaniu pomocy niepieniężnej, która służy usamodzielnianiu się rodzin.

B. Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia oraz zwiększenie posiadanych przez nie kwalifikacji.

Według danych przytoczonych w części III. Diagnoza sytuacji rodzin zamieszkujących gminę Wejherowo niniejszego Programu, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie obniża się. Na taki stan rzeczy mogły mieć wpływ podejmowane działania. Pracownicy socjalni, w ramach pracy socjalnej, starają się motywować rodziców korzystających z pomocy Ośrodka do poszukiwania pracy, do podjęcia zatrudnienia, organizują szkolenia, udzielają wsparcia przy pisaniu dokumentów aplikacyjnych, podpowiadają gdzie i jak szukać pracy, często są łącznikiem między Urzędem Pracy i klientem. Organizowane są prace społecznie użyteczne. W roku 2014 z takiej formy pomocy skorzystało 14 osób, tj o 6 osób więcej niż w roku poprzedzającym. Coraz więcej firm przekonuje się do współpracy w tym zakresie i widzi zysk w zatrudnianiu pracownika prac społecznie użytecznych. Dla osób korzystających zaś jest to okazja do nauczenia się nawyku pracy i zyskania doświadczenia.

Dużą skutecznością w zmianie postaw osób bezrobotnych wykazują się kompleksowe projekty typu „Droga do celu” oraz „Młodzi i Samodzielni-Program na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej”, „Nie wykluczaj się z sukcesu” oraz „Program aktywacja i integracja”. Analiza wskaźników skuteczności pozwala stwierdzić, że dzięki udziałowi w Projekcie klienci nabrali pewności siebie i nastąpił wzrost poczucia własnej wartości. Beneficjenci projektu wyżej oceniali swoje kompetencje o charakterze zawodowym, mieli większą motywację do poszukiwania zatrudnienia. W przypadku „Młodych i Samodzielnych - Programu na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej” analiza porównawcza zebranego materiału (opinii młodzieży pozyskanych w trakcie wywiadu) z założeniami projektowymi potwierdza, że realizatorom udało się osiągnąć zakładane cele szczegółowe projektu tj. podniesienie samooceny i własnej aktywności życiowej oraz przygotowanie do wejścia na rynek pracy młodych ludzi.

Kolejną grupą jaką należy aktywizować są kobiety oraz osoby niepełnosprawne. W wyniku udziału w wymienionych projektach część osób zyskała zatrudnienie. Liczba osób bezrobotnych na przestrzeni lat się zmniejsza, jednak w gminie Wejherowo bezrobocie nadal jest dotkliwym problemem. Uzyskane doświadczenie w pracy z osobami bezrobotnymi pozwala dojść do wniosku, że zasadne jest kontynuowanie działań kompleksowych w formie projektów, proponując nie tylko kursy zawodowe ale także zajęcia takie jak warsztaty umiejętności psychospołecznych. Jak wynika z doświadczeń GOPS wielopłaszczyznowe oddziaływanie w przypadku osób bezrobotnych jest skuteczne.

C. Nabycie umiejętności psychospołecznej rodzin

Zmiana, którą wprowadza klient jest wypadkową nie tylko jego własnych zasobów ale także wielu, skonsolidowanych działań ze strony pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz różnych specjalistów GOPS (prawnika, psychologa, terapeuty uzależnień, koordynatora ds. przeciwdziałania przemocy). Efekty prowadzonej pracy socjalnej przynoszą bardzo zróżnicowane wyniki, w dodatku odległe w czasie. Zależne są od czynników leżących zarówno po stronie pracownika socjalnego jak i po stronie klienta oraz otoczenia. Obraz różnych poziomów rezultatów pracy socjalnej można przedstawić następująco: jednego z klientów udaje się wyprowadzić z długotrwałego bezrobocia (poprzez udzielenie mu pomocy w doskonaleniu zawodowym), podejmuje pracę i sam zaspokaja potrzeby własne oraz rodziny. Drugi klient mający zaburzone relacje z rodziną po opuszczeniu zakładu karnego poprzez podjęcie mediacji i współpracy z pracownikiem socjalnym układa poprawnie stosunki rodzinne i otrzymuje wsparcie, ratujące go przed recydywą. Trzeci, uzależniony od alkoholu, stosujący przemoc na członkach rodziny podejmuje świadomie i dobrowolnie terapię. Każdy z tych efektów można zmierzyć na różne sposoby, na przykład poprzez korzyści ekonomiczne, jakie uzyskuje dzięki temu człowiek, korzyści zdrowotne czy wreszcie czysto emocjonalne, które poprawiają bezpieczeństwo konkretnej osoby i jego rodziny.

Efekty prowadzonej intensywnej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych GOPS na przestrzeni ostatnich lat są zauważalne, czego potwierdzeniem jest zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń finansowych, na rzecz zwiększonego zapotrzebowania na oferowaną pomoc usługową.

Już po kilku (2–3) tygodniach pracy asystenta z rodziną można zaobserwować, że indywidualna pomoc pozwoliła zmotywować podopiecznych do podjęcia działań, dawno lub w ogóle niepodjętych. Dzięki okresowej pomocy asystenta dzieci nadal wychowują się w rodzinie oraz zarówno jej członkowie, jak i służby społeczne mają pewność, że w środowisku rodzinnym mają one zapewnione warunki do bezpiecznego i prawidłowego rozwoju. Poprzez komplementowanie i ujawnianie zasobów u klientów następuje wzrost poczucia ich wartości i skuteczności. Jeśli weźmiemy pod uwagę naszą gminę, to wskaźnikami mogą być zyski ekonomiczne i społeczne (np. mniejsze wydatki związane z wynagrodzeniem za pracę asystenta niż utrzymaniem dzieci w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, większa liczba rodzin w sposób prawidłowy wypełniających swoje funkcje, reintegracja, zmniejszenie marginalizacji społecznej).

Dzięki rozmowom, w których asystent wykorzystuje techniki podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach, część klientów samodzielnie zrealizowała kolejne działania zawarte w planie pracy. Efektywność pracy asystenta rodziny nie powinna być rozumiana jako rozwiązanie wszystkich problemów rodziny. Asystenci GOPS również podejmowali decyzję o konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w przypadku braku wykazania jakiegokolwiek chęci współpracy. Jednakże, podejmowanie tych trudnych decyzji, poprzedzone jest wnikliwą analizą rodziny wraz z przedstawieniem jej katalogu możliwych do wykorzystania środków pomocowych.

Także specjaliści otrzymują od swoich klientów informacje zwrotne o pozytywnych zmianach wprowadzanych przez nich (klientów) w życie, przy czym rozmiar tych zmian jest bardzo zróżnicowany. Poza informacjami płynącymi od wspieranej osoby, specjaliści często obserwują zwiększenie poczucia wpływu klientów na swoje życie oraz przyjmowanie odpowiedzialności za nie. Zwiększeniu poczucia sprawstwa towarzyszy wzrost aktywności życiowej i zmniejszenie postaw roszczeniowych.

Problemem występującym wśród mieszkańców Gminy jest mała motywacja do korzystania z oferty warsztatów psychospołecznych. Zainteresowanie jest niewielkie, pomimo, że wśród osób które zdecydowały się na uczestnictwo widać korzystne zmiany: podniesienie się samooceny, wzrost świadomości własnych potrzeb i tym samym większa motywacja do podjęcia działań na rzecz poprawy własnej sytuacji życiowej (na podstawie sprawozdań z wywiadów i ankiet przeprowadzonych w projektach „Droga do celu”, „Młodzi i Samodzielni-Program na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej”, „Program Aktywizacja i Integracja”). Obserwowana skuteczność oddziaływań ukierunkowanych na zmianę postaw skłania do myślenia, że jest to dobry kierunek działania. Warto w planowanych działaniach skupić się na promocji oferty GOPS, tak aby

trafiała do szerszego grona adresatów, zaś oferowane działania kojarzone były z wysoką jakością i profesjonalizmem.

Poprzedni Program wspierania rodziny w gminie Wejherowo nie uwzględniał swoimi działaniami osób starszych. W świetle danych przedstawionych w rozdziale III. Diagnoza sytuacji rodzin zamieszkujących gminę Wejherowo niniejszego Programu ta grupa adresatów powinna być także ujęta. Ograniczenie pojęcia rodziny do rodziców i dziecka jest nie tylko krzywdzące, ale też zubaża obraz rodziny, jest ujęciem zbyt zawężającym. Dziadkowie są zasobem rodziny i często mają aktywny wpływ na jej funkcjonowanie. Niestety, dochodzi do wykluczenia społecznego osób w podeszłym wieku. Wydaje się istotnym, by niniejszy Program ujmował rodzinę szerzej, uwzględniając także seniorów.

D. Wzrost jakości usług świadczonych przez GOPS.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie uaktualnia swoją ofertę pomocową, aby dostosować ją do stwierdzanych potrzeb rodzin. Działania skoncentrowane na podniesienie aktywności lokalnej, angażujące klientów do przejęcia odpowiedzialności za swoje życie czy też wprowadzenie usługi mediacji są przykładami tego typu działań. Tut. Ośrodek korzysta ze szkoleń dostępnych nieodpłatnie, a także inwestuje w szkolenia specjalistyczne. Gotowość kadry do podnoszenia kwalifikacji we własnym zakresie oraz wprowadzenie superwizji dla pracowników wskazuje na troskę Ośrodka o wysokie standardy pracy. Wyróżnienia Ministra Pracy i Polityki Społecznej świadczą o tym, że rozwój jakości usług GOPS jest dostrzegalny.

Działania ukierunkowane na podnoszenie standardów jest niezbędne, jeśli cele stawiane w niniejszym Programie mają być zrealizowane.

Podnoszeniu standardów i poszerzaniu oferty pomocowej sprzyja pozyskiwanie funduszy z źródeł zewnętrznych. Przykładem są dwa zrealizowane projekty w ramach programu ministerialnego „Świetlica-Dzieci-Praca” („Dobrze być z rodziną” i „Najlepsza drużyna to moja rodzina”. Dzięki pozyskanemu dofinansowaniu zostały znacząco urozmaicone programy Placówek w Gowinie i Warszkwie oraz doposażono je w atrakcyjny sprzęt do pracy z dziećmi. Zalecane jest by GOPS kontynuował starania o dofinansowanie działań ze źródeł zewnętrznych.

E. Poprawa dialogu z instytucjami zajmującymi się wspieraniem rodziny.

Ważnym celem jaki stawiał sobie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie było budowanie wsparcia interdyscyplinarnego rodzin biologicznych. Praca z rodzinami wieloprogowymi, dotkniętymi zjawiskiem ubóstwa, przemocy, bezrobocia, przejawiającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej wymaga podjęcia szerokiej współpracy z licznymi instytucjami i organizacjami funkcjonującymi na terenie powiatu Wejherowskiego.

Na przestrzeni lat obowiązywania poprzedniego Programu wyraźna jest poprawa w zakresie komunikacji pomiędzy instytucjami, wypracowane są także pewne modele współpracy. Wydaje się, że istotna jest praca nad usprawnieniem wspólnych działań w przypadku konieczności podejmowania interwencji zabezpieczających dziecko. Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny zgłasza trudność w zapewnieniu miejsc dla dzieci odbieranych w trybie interwencyjnym, co jest ważną kwestią, która wymaga rozwiązania.

Widoczna jest także potrzeba budowy sieci wolontariackiej, której załączki już stworzono. Wolontariat przynosi korzyści nie tylko osobom potrzebującym, ale jest również szansą dla wolontariuszy nabycia często pierwszych doświadczeń zawodowych, umiejętności pracy w zespole. Otwiera drogę do poznania samego siebie, odkrycia własnej wrażliwości i uczy poczucia odpowiedzialności za siebie i innych. Przede wszystkim jednak wolontariat jest okazją do zrobienia czegoś dobrego dla drugiego człowieka, co już samo w sobie stanowi olbrzymią satysfakcję. W związku z powyższym istotnym staje się propagowanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej.

CZĘŚĆ VI.

Adresaci

Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe adresowane są do rodzin biologicznych dotkniętych: problemami opiekuńczo – wychowawczymi, zagrożonych ubóstwem, bezrobociem, przemocą, alkoholizmem, długotrwałą chorobą oraz niepełnosprawnością, a także, co jest nie zostało uwzględnione w poprzednim Programie, do osób, które z uwagi na wiek zagrożone są wykluczeniem społecznym.

CZEŚĆ VII.

Realizatorzy i partnerzy

Na terenie Gminy w prace na rzecz wspierania rodziny aktywnie zaangażowany jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, służba zdrowia, Komenda Powiatowa Policji, Urząd Gminy i Rady Sołeckie oraz Gminny Ośrodek Kultury. Program realizują także instytucje mające siedzibę w mieście Wejherowie:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie (PCPR),
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Wejherowo i inne Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wejherowie (PPP),
- Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (OPiRPA),
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Wejherowie,
- Sąd Rejonowy w Wejherowie,
- Prokuratura Rejonowa w Wejherowie,
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP),
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Powiatowy Cech Rzemiosł Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
- ośrodki szkoleniowe.

Partnerami Programu są również organizacje pozarządowe, takie jak: Caritas, Polski Czerwony Krzyż, Stowarzyszenie na rzecz Mieszkańców Sołectwa wsi Łężyce, Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów, Wejherowskie Towarzystwo Cyklistów a także parafie na terenie Gminy oraz ośrodki kulturalne i media lokalne. Z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej współpracę nawiązała gdyńska fundacja Centrum Integracji. Na terenie Gminy Wejherowo funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich, mające na celu integrowanie lokalnej społeczności, wspieranie mieszkańców w działaniach na rzecz sołectwa i promowanie Gminy. Ośrodek współpracuje z KGW przy współorganizowaniu imprez kulturalnych i towarzyskich.

Liczba organizacji z którymi współpracuje GOPS corocznie się zwiększa. W 2014 roku pozyskano do współpracy Parafialny Oddział Akcji Katolickiej, w wyniku której utworzono grupę wsparcia „Żyj godnie” dla opiekunów sprawujących opiekę nad osobami obłożnie chorymi oraz Fundacją „Dla Was” z Łęczyc, wraz z którym zorganizowano Akcję Społeczną „Mikołaj”, polegającą na zbiórce żywności oraz przekazaniu paczek świątecznych dla najuboższych dzieci. W chwili tworzenia niniejszego sprawozdania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z gdyńskim Stowarzyszeniem Biuro Porad Obywatelskich „Ovum” oraz Fundacją Pro Bono.

CZEŚĆ VIII.

Cele programu

Sformułowane w niniejszym Programie cele wynikają wprost z diagnozy problemów rodzin zamieszkujących Gminę oraz z zadań nałożonych na gminę przez Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Opracowano trzy kategoryjny schemat działań:

1. ukierunkowany na interwencję zmierzające do przezwyciężenia istniejącego kryzysu;
2. ukierunkowany na profilaktykę zjawisk problemowych;
3. ukierunkowany na podnoszenie jakości udzielanej pomocy.

Mając na uwadze wielopłaszczyznowość problemów dotyczących rodziny uwzględniono potrzebę interdyscyplinarności planowanych działań. Kompleksowość w przypadku niniejszego Programu oznacza nie tylko objęcie działaniami wszystkich członków rodziny (oprócz dziecka i rodziców także seniorów) ale też adresowanie go do różnych kategorii problemowych (m.in uwzględnienie trudności w pozyskaniu zatrudnienia czy ryzyka marginalizacji osób niepełnosprawnych). Zasadnym wydaje się kontynuowanie działalności projektowych i starania o pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na ich realizację. Zauważono potrzebę budowy sieci wolontariackiej jako elementu aktywizacji społeczności lokalnej. Wolontariat sprzyja tworzeniu poczucia

odpowiedzialności za swoją społeczność. W dalszym ciągu istnieje potrzeba budowania płaszczyzny współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę oraz pracy nad jakością usług świadczonych przez GOPS.

A. Cel główny

Tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci
na terenie Gminy Wejherowo w latach 2016 – 2018

B. Cele szczegółowe

1. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych przeżywających kryzys.
2. Zapobieganie wystąpieniu kryzysu w rodzinach.
3. Budowanie systemu wsparcia interdyscyplinarnego rodzin naturalnych.

IX. Realizacja Programu

<i>Cel szczegółowy 1: Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych przeżywających kryzys.</i>	
DZIAŁANIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego: <ol style="list-style-type: none"> a) tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego, b) poszerzanie oferty zajęć istniejących placówek, c) tworzenie innych form wsparcia środowiskowego typu Kluby Gier lub Kluby Malucha. 2. Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych: <ol style="list-style-type: none"> a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny, b) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa, c) zapewnienie rodzinie poradnictwa socjalnego w formie pracy socjalnej, d) organizacja rodzin wspierających, e) realizacja procedur interwencyjnych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dziecka.
WSKAŹNIKI	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Gminy 2. liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego 3. liczba rodzin objętych asystenturą rodzin 4. liczba konsultacji udzielanych przez specjalistów <ul style="list-style-type: none"> - radcy prawnego, - psychologa, - terapeutę uzależnień, - mediatora. 5. liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej
<i>Cel szczegółowy 2: Zapobieganie wystąpieniu kryzysu w rodzinach.</i>	
DZIAŁANIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałej na terenie gminy; 2. Promowanie wspólnego spędzania czasu dzieci i rodziców, zaangażowanie rodziców w proces wychowawczy i rozwinięcie ich kompetencji poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a) prowadzenie zajęć dla rodziców podnoszących ich kompetencje wychowawcze, b) organizacje pikników rodzinnych i festynów promujących pozytywne postawy rodzicielskie 3. Zminimalizowanie ryzyka zaburzeń zachowania i wzrost aktywności dzieci i młodzieży poprzez oddziaływania w formie: <ol style="list-style-type: none"> a) warsztatów tematycznych,

	b) zajęć socjoterapeutycznych, c) wyjazdów tematycznych i integracyjnych, d) organizacji innych form aktywizacji dzieci i młodzieży. 4. Zmniejszenie ryzyka marginalizacji społecznej osób z niepełnosprawnością i seniorów; a) organizacja czasu wolnego osób z niepełnosprawnością i/lub seniorów (między innymi: kluby seniora, warsztaty, zajęcia tematyczne, grupy wsparcia), b) wsparcie i realizacja projektów ukierunkowanych na podnoszenie jakości życia osób z niepełnosprawnością i/lub seniorów. 5. Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej rodziców; 6. Realizacja projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych.
WSKAŹNIKI	1. liczba i rodzaj zorganizowanych działań profilaktycznych
<i>Cel szczegółowy 3: Budowanie systemu wsparcia interdyscyplinarnego rodzin naturalnych</i>	
DZIAŁANIA	1. Doskonalenie systemu współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny poprzez uczestnictwo w spotkaniach interdyscyplinarnych; 2. Podnoszenie jakości usług świadczonych przez GOPS dzięki uczestnictwu pracowników w szkoleniach i kursach; 3. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym; 4. Sporządzanie i analiza sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny; 5. Budowa sieci wolontariackiej.
WSKAŹNIKI	1. liczba współfinansowanych pobytów dziecka w pieczy zastępczej 2. liczba wolontariuszy działających na rzecz rodzin w ramach GOPS

CZĘŚĆ IX.

Efekty i rezultaty programu

W wyniku realizacji niniejszego Programu, spodziewamy się poprawy funkcjonowania rodzin zmagających się ze sprzężonymi trudnościami bądź też zagrożonych kryzysem. Po trzech latach realizacji Programu wspierania rodziny na lata 2013-2015 widoczne są pozytywne rezultaty, które chcemy utrzymać bądź też wpłynąć na ich zwiększenie. Realizując przewidziane w niniejszym Programie cele, oczekujemy:

- dalszej poprawy sytuacji socjalno - bytowej rodziny,
- zwiększenia motywacji osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia oraz zwiększenie posiadanych przez nie kwalifikacji,
- zwiększenie zainteresowania klientów ofertą działań ukierunkowanych na nabycie umiejętności psychospołecznych rodzin, poszerzenie świadomości psychologicznej, pedagogicznej i prawnej, podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców,
- poszerzenie repertuaru sposobów konstruktywnego rozwiązywania problemów przez rodziny,
- wzrost świadomości rodziny odnośnie zagrożeń mogących wystąpić w jej obrębie,
- dalszy wzrost jakości usług świadczonych przez GOPS: podnoszenie kwalifikacji i szkolenia pracowników oraz uaktualnianie oferty pomocowej do nowoczesnych standardów pomagania
- rozwój obecnego dialogu z instytucjami zajmującymi się wspieraniem rodziny i rozpowszechnienie postawy wzajemnego poszanowania własnych kompetencji.

Wymienione w Programie założenia planuje się prowadzić przy aktywnej współpracy instytucji i organizacji udzielających pomoc rodzinie.

CZĘŚĆ X.

Źródła finansowania

Wyszczególnione w Programie działania finansowane będą w szczególności ze środków własnych Gminy, z dotacji z budżetu państwa, a także w ramach projektów konkursowych MPiPS oraz ze środków pozabudżetowych.

CZĘŚĆ XI.

Monitoring i ewaluacja

Władze gminy Wejherowo muszą dysponować aktualnymi, precyzyjnymi i wiarygodnymi informacjami na temat postępów w realizacji Programu. W całym okresie jego realizacji musi istnieć możliwość udzielenia odpowiedzi na pytania:

1. Jakie wnioski, istotne dla realizacji działań przyszłych programu, wypływają z działań dotychczas zrealizowanych?
2. Jakie działania są przedmiotem obecnych wdrożeń prowadzonych w ramach programu?
3. Jakie zadania pozostały jeszcze do wdrożenia?

Ewaluacja pozwoli na lepsze zrozumienie bieżących efektów interwencji oraz sformułowanie rekomendacji użytecznych z punktu widzenia wdrażania programu.

Monitoring Programu polegać będzie na corocznym zbieraniu i analizowaniu danych pozyskanych ze wskaźników realizacji poszczególnych celów. Prawidłowy przebieg procesu monitorowania pozwoli m.in. na bieżąco śledzić postęp finansowy programu, odpowiednio wcześniej reagować na występujące trudności i nieprawidłowości, przyczyniając się w konsekwencji do zapewnienia odpowiedniej jakości wdrażania Programu.

Corocznie, w terminie do 31 marca, GOPS jako koordynator realizacji programu, przedstawi Radzie Gminy Wejherowo wnioski z monitoringu w formie sprawozdania. Będzie ono elementem Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na dany rok. W sprawozdaniu zostaną wykorzystane wskaźniki zaproponowane w niniejszym Programie, co umożliwi kontrolę postępu realizacji wyznaczonych kierunków działań.

Ewaluacja będzie miała miejsce po zakończeniu realizacji programu. W jej rezultacie zostanie dokonana ocena skuteczności zaplanowanych działań pod kątem założonych celów.

CZĘŚĆ XII.

Podsumowanie

Niniejszy Program wynika bezpośrednio z wymagań nałożonych na gminę przez Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r., aczkolwiek przy jego opracowywaniu kierowano się także innymi aktami prawnymi regulującymi kwestie pomocy społecznej i działania gminy. Nadrzędny cel, wyznaczający kierunek planowanych działań, wynika wprost z Ustawy i zdefiniowano go jako „Tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci na terenie Gminy Wejherowo okresie 2016 – 2018”.

Przy określaniu celów szczegółowych uwzględniano bieżącą sytuację rodzin zamieszkujących gminę oraz doświadczenia z realizacji poprzedniego Programu Wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2013-2015.

Celom szczegółowym sformułowanym jako:

- cel 1: „Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych przeżywających kryzys”,
- cel 2: „Zapobieganie wystąpieniu kryzysu w rodzinach”,
- cel 3: „Budowanie systemu wsparcia interdyscyplinarnego rodzin naturalnych”,

przyporządkowano konkretne działania, opracowano wskaźniki, które umożliwią monitoring i ewaluację realizacji celów. Poszerzono grono adresatów o osoby zagrożone wykluczeniem ze względu na wiek, zwrócono uwagę na potrzebę budowy sieci wolontariackiej, pozyskiwania funduszy zewnętrznych w systemie projektowym oraz utrzymania pozytywnych zmian uzyskanych w czasie realizacji poprzedniego Programu.

U podłoża Programu leży przekonanie, że opracowanie działań uwzględniających specyfikę gminy i jej potrzeby, kładących nacisk na interdyscyplinarność pozwoli skuteczniej wspierać rodzinę jako podstawową komórkę społeczną oraz przyczyni się do poprawy jakości życia rodzin i dzieci.